

Projecte pedagògic

Casal d'Estiu de Flamenc i Escola Infantil i Juvenil de Flamenc als barris de la Mina i el Besòs

El projecte neix d'una doble proposta: l'organització d'un Casal Flamenc per a l'estiu de 2018 que alhora serveixi de primer desplegament i posada a punt de les activitats i equip professional d'una Escola Infantil de Flamenc, de caire extraescolar i permanent a partir del curs 2018-2019. En aquest document, per tant, es presenta el projecte pedagògic i les característiques organitzatives d'ambdues propostes.

DEFINICIÓ

Adreçat a infants i adolescents entre 6 i 16 anys, el projecte vol aprofitar les virtuts del flamenc per a treballar valors com ara l'esforç, la cooperació i el compromís en el treball en equip, així com fomentar les relacions basades en el respecte i el reconeixement personal i social dins i fora del barri, incrementant l'autoestima individual i col·lectiva.

Ahora, es vol conjugar l'aprenentatge del flamenc amb la dinamització sociocultural dels barris de la Mina i del Besòs, tot afavorint la interacció social i la mobilitat ciutadana dels menors i les seves famílies. És per això que s'adreça també als veïns i veïnes més joves d'altres barris de Sant Adrià del Besòs i Barcelona.

El projecte pedagògic, que s'organitza per franges d'edat, adopta una perspectiva lúdica i creativa més que no pas professionalitzadora, tot fent de l'ensenyament de les diferents especialitats flamenques no tant un objectiu en sí mateix, sinó un mitjà per a fomentar la capacitat de treball en uns infants i joves sovint mancats d'oportunitats i expectatives. En aquest sentit, el flamenc ha de convertir-se en el vehicle no només de l'expressió del talent artístic dels veïns, sinó també de la seva capacitat d'esforç i compromís amb la societat.

Així, el projecte integra l'ensenyament especialitzat del ball, la guitarra, el cant o el calaix, adaptat a cada franja d'edat, amb tallers multidisciplinaris on es treballaran de forma lúdica aspectes comuns com les palmes, la interpretació en grup o la reflexió a l'entorn de la història, la geografia i el repertori flamencs, així com projectes artístics propis dels alumnes.

Aquests espais, al marge de l'adquisició de coneixements i destreses en l'àmbit del flamenc, volen doncs fomentar tant la creativitat, reflexiva i conscient, com el compromís personal amb el grup, el sentit cooperatiu, la cohesió i la convivència en l'esforç, fent valer que «el total és més que la suma de les parts». D'aquesta manera, es volen generar dinàmiques positives a l'entorn del treball en equip i la responsabilitat personal que puguin emergir també en l'àmbit domèstic i veïnal fora del Casal o l'Escola.

El projecte, doncs, vol fer èmfasi tant en els resultats, que manifesten el valor de la paciència, la constància i la disciplina, i el seu retorn en forma de satisfacció, autoestima i sentiment de pertinença, com en el procés, que genera vivències en l'esforç i capacitat d'empatia, organització i superació, en aquest cas mitjançant un treball col·lectiu integrador amb independència del talent, l'edat o la procedència sociocultural de cada infant.

Així mateix, la mostra periòdica dins i fora del barri dels fruits tant de les activitats docents com dels projectes creatius propis dels alumnes ha de conduir al reconeixement públic d'aquest esforç, tot aconseguint que la persona i el col·lectiu se sentin part rellevant de la societat. En aquest sentit, la projecció del treball creatiu dels alumnes més enllà del Casal o l'Escola permetrà donar una imatge renovada dels barris de la Mina i el Besòs que canviï tant la mirada de la ciutat envers aquests barris com la dels seus veïns envers la ciutat.

Casal Flamenc d'Estiu

Es tracta d'un **casal d'estiu enfocat monogràficament al flamenc** equiparable en calendari i horaris als casals que s'ofereixen anualment des de la fi del curs escolar fins a finals de juliol.

El principal objectiu del Casal és la **dinamització educativa i social d'infants i adolescents a través d'una expressió artística, el flamenc, amb fort arrelament als barris de la Mina i el Besòs**. Així, es vol fomentar la participació en una activitat lúdica i formativa un cop acabat el curs escolar que els resulti motivadora tant en els continguts com en el format didàctic.

CALENDARI, HORARI, UBICACIÓ I EQUIPAMENT

El Casal tindrà una durada de **cinc setmanes**, des del 25 de juny fins al 27 de juliol de 2018, tot seguint les mateixes franges horàries dels casals d'estiu convencionals: **de 9h a 17h**, amb servei de menjador, permetent també les franges de 9h a 13h (sense menjador) i de 9h a 15h (fins després de dinar), així com la inscripció per setmanes.

En funció de les activitats, el Casal es desenvoluparà físicament entre l'**Escola** i/o l'**Institut de la Mina** i el **Centre Cívic del Besòs**, ubicacions conegudes per la majoria de veïns i veïnes i que no requereixen transport, fent més fàcil l'assistència dels menors i el consentiment per part de mares i pares.

S'aprofitarà la infraestructura d'aquets centres, tals com equips de so, projectors i pantalles, sales per al ball, espais oberts per a jocs d'aigua, etc. Amb tot, per tal de garantir l'activitat lectiva en tot moment, es dotarà els centres d'un mínim d'**instruments propis** (tres guitarres i tres calaixos de gama mitja) així com **equipament de fotografia i vídeo** per deixar constància de l'experiència i els resultats i fer-ne difusió.

PROPOSTA PEDAGÒGICA I ORGANIGRAMA

Considerant com a òptima la xifra de 40 participants, les activitats del Casal es distribuïran en **dues franges d'edat: de 6 a 9 i de 10 a 12 anys**.

Donada la freqüent absència d'alumnes d'Educació Secundària Obligatòria en aquest tipus de casals d'estiu, i tenint en compte la voluntat de que el Casal serveixi de preparació i difusió de l'Escola de Flamenc, se'n podrà incentivar la participació tot creant, en funció de la demanda, una **darrera franja d'edat de 13 a 15 anys**.

Les activitats es dividiran en **lectives i no lectives o d'esbarjo** (esmorzar a mig matí, jocs d'aigua, dinar). Les lectives constaran de **tallers o «racons» d'especialitat** (cant, guitarra, ball, calaix) i **tallers o «racons» multidisciplinaris**. Durant el procés d'inscripció, els infants escolliran l'especialitat en funció de les seves habilitats o interessos.

Amb l'objectiu de facilitar el bon funcionament de les sessions i preservar la bona actitud dels participants, cada activitat i grup comptarà amb la presència d'**un monitor**, a més del **professor especialista**. Així mateix, tot i que la proposta global es eminentment lúdica (sense caràcter professionalitzador), en les activitats d'especialitat s'atendran també les necessitats de tecnificació (millora i ampliació), respectant sempre el ritme d'aprenentatge de cada alumne.

Les activitats lectives es distribuïran en dos tallers de matí (2h i 45' en total) i un de tarda (1h i 30'); en conjunt, 4h i 15' diàries de formació. Les activitats no lectives, inclòs l'esmorzar i el dinar, sumen un total de 3h. **L'espai de l'esmorzar podrà augmentar a 60 'en el cas dels alumnes de 6 a 9 anys, reduint-se l'activitat lectiva posterior**. L'**organigrama** general del Casal serà doncs el següent:

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
9:00	Recepció	Recepció	Recepció	Recepció	Recepció
9:15	RACÓ DEL COMPÀS	RACÓ DEL COMPÀS	SORTIDA	RACÓ DEL COMPÀS	RACÓ DEL COMPÀS
10:30	Esmorzar	Esmorzar		Esmorzar	Esmorzar
11:00	RACÓ D'ESPECIALITAT	RACÓ D'ESPECIALITAT		RACÓ D'ESPECIALITAT	RACÓ D'ESPECIALITAT
12:30	Jocs d'aigua	Jocs d'aigua		Jocs d'aigua	Jocs d'aigua
13:30	Dinar i esbarjo	Dinar i esbarjo		Dinar i esbarjo	Dinar i esbarjo
15:00	RACÓ DE CINEMA	RACÓ POLIVALENT	RACÓ CREATIU	RACÓ POLIVALENT	(preparació) MOSTRA
16:45	Comiat	Comiat	Comiat	Comiat	Comiat

Tots el dimecres es realitzarà una **sortida matinal** (de 9:30 fins a les 13:30) en la que es visitaran llocs d'interès relacionats actualment amb el flamenc, sempre dins de l'àrea metropolitana de Barcelona, com ara el *Tablao del Carmen* (i el Poble Espanyol), el *Tablao Cordobés*, el Palau de la Música Catalana, així com el taller d'algun constructor de guitarres o un passeig pels antics emplaçaments de locals històrics de la Barcelona flamenca com, entre d'altres, el ja desaparegut *Villa Rosa* (al carrer Arc del Teatre) o el Restaurant Set Portes, on debutà Carmen Amaya. En totes les sortides, els desplaçaments es faran en **transport públic** per tal de fomentar-ne la familiarització i un adequat coneixement.

Tots el divendres s'acabarà la jornada amb una **mostra per a familiars i públic en general**, en què els infants i adolescents tindran l'oportunitat de mostrar els progressos o treballs realitzats durant la setmana. Els participants, tant per franges d'edat com tots junts, aportaran la seva versió personal i col·lectiva del flamenc. Guiats per l'equip docent, s'evitaran els clixés establerts, tot prioritzant, en canvi, el punt de vista creatiu dels menors.

La jornada començarà amb el **Racó del Compàs**, espai comú per a la pràctica de les palmes, equivalent al llenguatge musical o solfeig del flamenc, en el que es treballaran les bases rítmiques del flamenc tant des d'un punt de vista musical com psicomotriu, adaptant-ne el exercicis a cada franja d'edat. En aquest espai de trobada, dirigit per **dos professors d'especialitat** acompanyats d'un monitor, s'ensenyaran els principals tipus de compàs flamenc mitjançant exercicis de palmes lúdics i progressius. Un cop assolits, es provarà d'acompanyar les disciplines solistes, matisant les *falsetes* de la guitarra, els passos del ball o les estrofes del cant. Aquesta activitat constituirà així un espai d'intercanvi on tots els alumnes, a més de mostrar els coneixements en l'especialitat escollida, en podran conèixer el funcionament de les altres.

Dins d'aquest Racó del Compàs, es treballarà també mitjançant **exercicis coreogràfics i de tipus visual i plàstic**, intentant plasmar escènica i gràficament les característiques de cada pal, afavorint que, a través de la música, els infants desenvolupin també aptituds no estrictament musicals, dotant així al Casal d'una perspectiva més polièdrica i una didàctica més completa.

Entre les activitats de tarda, el Casal contempla un **Racó de Cinema** en el qual tots els infants, en companyia del professorat i dels monitors, podran visionar documentals de valor històric sobre el flamenc com ara la sèrie *Rito y Geografía del Cante*, produïda, rodada i emesa per TVE a principis dels anys 70, encara en blanc i negre, en la qual apareixen en la seva plenitud artística grans figures del flamenc, així com diversos contextos i enclavaments tradicionals. Aquest espai cinematogràfic permetrà no només proporcionar als participants una perspectiva històrica del flamenc (útil tant per als que s'inicien com per als ja iniciats), sinó també obrir un debat espontani sobre els usos i costums del flamenc, els contextos tradicionals, la transmissió oral, o qualsevol altre aspecte que els cridi l'atenció.

El Casal també contempla un **Racó Creatiu** en el que tots els participants, per grups d'edat o conjuntament, posaran en comú les seves habilitats, bé sigui per a la recreació del repertori

tradicional o bé per a crear una proposta pròpia. En aquest espai hauran d'intervenir professors de diferents especialitats per tal de proporcionar idees i/o orientar i articular les propostes dels menors.

També com a activitat comuna, es preveuen dos **Racones Polivalents**, en dues tardes alternes, en els que es podran desenvolupar diverses propostes. A tall d'exemple, aquestes en serien algunes:

- Elaboració d'un **arbre genealògic del flamenc**, metàfora de la construcció del coneixement, en el que cada infant intervindrà, per exemple, dibuixant una fulla, que representarà un estil de cant concret (tot aprofitant per escoltar-lo i comentar-lo). Aquest arbre podrà ser interactiu, utilitzant per exemple codis QR que permetin activar els elements visuals des d'un dispositiu mòbil; d'aquesta manera, es podran fer sonar els diferents *cantes* (fulles) del repertori flamenc. Així mateix, l'arbre podrà ser virtual, allotjat en un blog propi del Casal; el seu disseny i confecció correrà a càrrec dels alumnes de major edat, ja que són els més competents en les noves tecnologies, de la mateixa manera que l'elaboració de l'arbre físic serà tasca més adequada per als més petits. Aquesta genealogia es podrà realitzar també en forma de **mural** (a la paret o sobre el terra), en el que cada pal prengui formes geomètriques i colors diferents, o en forma de **conte animat**, que representi coreogràficament la diversitat de pals flamencs.
- Elaboració d'una «**geografia flamenca**». Cada infant explicarà la procedència de la seva família, tot aportant dades sobre parents que es dediquin o s'hagin dedicat professionalment al flamenc, amb l'objectiu de posar noms i rostres propers als diferents enclavaments tradicionals del flamenc (s'entén no només d'Andalusia, sinó també d'Extremadura, Múrcia, Portugal, o capitals com Madrid i Barcelona). Amb totes aquestes dades (localitats i regions d'origen, noms artístics, llocs on varen actuar) i l'aportació de fotografies o altres documents gràfics, es confeccionarà un gran mapa del flamenc en el qual els infants situaran el seu barri al món i visualitzaran el flamenc com una geografia més propera.

Aquests espais polivalents podran servir també com a prolongació de les altres activitats comunes esmentades, particularment el Racó de Cinema i el Racó Creatiu. Aquest format flexible ha de permetre preparar adequadament les mostres setmanals (dels divendres a la tarda), en les que es presentaran els fruits obtinguts en totes les activitats lectives. El format d'aquestes presentacions o exposicions serà doncs variable, ja que en alguns casos es tractarà d'una exposició dels treballs de caire audiovisual o plàstic, mentre que en d'altres consistirà en peces escenogràfiques que combinaran música i dramatúrgia.

EQUIP PROFESSIONAL

En el supòsit de comptar amb 40 inscrits, el Casal disposarà del següent equip format per monitors i professors:

- **4 monitors/es;**
- **2 professors/es de ball flamenc;**
- **2 professors/es de guitarra flamenca;**

- **2 professors/es de cant flamenc;**
- **1 professor/a de calaix flamenc.**

Aquest equip comptarà també amb una **coordinació tècnica** que garantirà tant l'assoliment de la proposta pedagògica a la pràctica com el bon funcionament de les activitats lectives.

Els monitors (amb formació musical o sensibilitat cap a la música) s'encarregaran de preparar i coordinar les activitats complementàries (recepció i lliurament dels infants, menjars, esbarjo, sortides ...) i de donar suport logístic a les activitats lectives. La seva retribució anirà en funció dels barems establerts (convenis). **En qualsevol cas, en el procés de selecció dels monitors es tindran en compte també factors com la sensibilitat o formació musical, així com la formació en arts plàstiques o disseny, amb l'objectiu que els exercicis i projectes realitzats en les activitats comunes de caràcter més creatiu tinguin sempre un enfocament multidisciplinari.**

Pel que fa al **professorat**, abans que artistes de renom, es vol comptar amb professionals **amb experiència docent amb infants**, preferentment en la seva especialitat. Alhora, una part del professorat especialista (mínim 2/7) haurà de tenir **experiència en l'àmbit del teatre**, lligat o no al flamenc, per tal d'incorporar sentit dramàtic a les propostes o exercicis escenogràfics i així potenciar les relacions interpersonals entre els infants i els adolescents, la comunicació verbal i no verbal o valors com la intel·ligència emocional. **Els professors encarregats del racó del compàs seran preferentment els professors de ball, ja que és en aquest marc disciplinar on les palmes, i en general el ritme, han trobat el seu màxim desenvolupament, i/o els professors de calaix, en tant que percussionistes. Amb tot, se sobreentén que tots els membres del professorat han de ser capaços de fer-se càrrec eventualment del Racó del Compàs.**

En termes generals, es requerirà del professorat compromís amb el projecte pedagògic, diligència en el compliment de les activitats lectives (horaris i objectius) i bona predisposició per a participar en les activitats complementàries (mostres i sortides).

Aquests criteris seran seguits igualment en el projecte d'escola permanent.

DIFUSIÓ

Com a campanya de captació de participants, es realitzaran diverses **presentacions del projecte** en els CEIP i IES dels barris de la Mina i el Besòs així com a l'Escola Municipal de Música de Sant Adrià de Besòs. Es concertarà amb cada centre un dia i hora (preferentment lectiva) en la qual es presentarà el projecte tot fent-ne una **mostra del seu funcionament** (a mode de petit taller col·lectiu). La visita dels representants del projecte de Casal i Escola (un coordinador i un professor d'especialitat) s'anunciarà amb prou antelació als alumnes per tal que puguin portar els seus instruments i compartir les seves facultats (tocant la guitarra, ballant, cantant o fent palmes) en presència del professor, que tractarà de coordinar artísticament aquest primer contacte, generant així interès i motivació cap a la proposta.

Així mateix, es proposa la realització d'un **Casalet Flamenc** els dies 26, 27, 28 i 29 de març de 2018 (dies laborables de la Setmana Santa), en el qual s'aplicaran els mateixos formats del Casal, amb l'objectiu de fer-ne difusió i posar-ne a prova la metodologia i els continguts, tot avaluant les característiques i el talent dels participants i familiaritzant-se en la interacció amb els familiars dels participants.

Finalment, les **mostres setmanals** que hagin donat millor resultat podran ser **exportables a d'altres escenaris** (també de barris diferents), com a mesura de difusió de la tasca educativa i artística del Casal, tot captant l'interès dels veïns d'altres barris de cara a futures edicions o al projecte d'Escola, i alhora com a forma d'oferir una **imatge renovada de la Mina i del Besòs**.

Escola Infantil i Juvenil de Flamenc

Es tracta d'una **escola permanent** per al curs 2018-2019 amb la mateixa filosofia i objectius del Casal d'Estiu, en la qual els alumnes podran **formar-se en el ball i la música flamencs en un ambient lúdic, creatiu i cooperatiu**.

L'Escola cerca també la **dinamització educativa i social dels infants i adolescents** i fomentar la seva participació en una activitat lúdica i formativa fora de l'horari de l'ensenyament obligatori, que resulti motivadora en els continguts i el format. Amb tot, a diferència del Casal, **la proposta s'adreça més decididament a la franja d'edat superior (12-15+)**, ja que el format d'activitat extraescolar permet establir un compromís més fàcilment assumible per part dels joves adolescents.

Radicada als barris de **la Mina i el Besós**, però oberta a menors d'altres barris, proposa un conjunt de **tallers o «racons»** tant d'especialitat com multidisciplinaris, **en horari extraescolar**, en els quals podran aprendre i perfeccionar la disciplina flamenca que més els agradi, posar en comú les seves destreses i sensibilitats i eixamplar el seu coneixement i perspectiva a l'entorn de la història i el repertori flamenc.

CALENDARI, HORARI I DESTINATARI

Les activitats formatives de l'Escola de Flamenc, en tant que extraescolars, s'iniciaran a continuació de l'inici del curs escolar i acabaran just abans de la seva fi, és a dir, comprendran **des de la segona quinzena del mes de setembre fins a la primera del mes de juny**, permetent a continuació, si s'escau, l'enllaç amb un nou Casal d'Estiu (2019).

L'Escola cobrirà la franja horària de **17h a 19:30h**, amb activitats cinc dies a la setmana **de dilluns a divendres**. Això no comportarà que cada alumne tingui programades activitats tots els dies, sinó que, en funció de la seva especialitat i la realització d'un mínim d'activitats comunes, serà suficient amb una assistència de **dues o tres tardes a la setmana**. **Els alumnes entre 6-7 anys tindran activitats lectives fins les 18:30h, els de 8-9 i 10-11 fins les 19h, mentre que els de 12 o més, fins les 19:30h.**

Els alumnes de l'Escola seran **infants i joves de 6 a 15 anys**, coincidint aproximadament amb les edats d'inici de l'educació primària i la fi de la secundària obligatòria (ESO). D'aquesta manera, s'aprofitarà no només la franja d'edat amb major neuroplasticitat cognitiva (6-11), sinó també les especials aptituds dels joves pujats en ambients de tradició flamenca, com és el cas probable de bona part dels veïns del barri de la Mina. Cal tenir en compte que la criança en aquests ambients és un gran potenciador de les intel·ligències musical i motriu, de manera que aquests menors arriben a l'adolescència amb una competència en el llenguatge musical i un potencial artístic molt poc freqüent en altres contextos socioculturals. Així doncs, els alumnes de l'Escola es dividiran en els següents **cinc grups o franges**:

- **6-7**
- **8-9**
- **10-11**
- **12-13**
- **14-15+**

Així, **totes** les franges corresponen a **biennis** consecutius, coincidint el tall entre el **tercer** i el **quart** amb el pas de l'educació primària a la secundària. No es descarta tampoc l'opció d'admetre majors de **15** anys (+) si existís un interès manifest en el candidat.

UBICACIÓ, EQUIPAMENT I FINANÇAMENT

Per facilitar la regularitat en l'assistència durant tot el curs escolar i tenint en compte que el principal destinatari són els veïns del barri, l'Escola de Flamenc s'ubicarà a la Mina, preferentment entre **l'Escola Mediterrània, l'Institut de la Mina i la Biblioteca Font de la Mina** (el seu saló d'actes), per bé que algunes activitats (per exemple, les classes de ball o les mostres) es puguin desenvolupar també a les instal·lacions del Centre Cívic del Besòs o a l'Escola Municipal de Música de Sant Adrià de Besòs.

Com en el cas del Casal, s'aprofitarà la **infraestructura d'aquests centres** (equips de so, projectors, pantalles, sales per al ball). Se'ls dotarà igualment d'**equipament extra** per tal de garantir l'activitat lectiva i creativa en tot moment: instruments musicals (guitarres, calaixos, castanyoles), calçat adequat per al ball, però també equips d'enregistrament audiovisual i informàtics que permetin deixar constància de les propostes creatives i les mostres periòdiques.

Com a forma d'incentivar les inscripcions, es considera convenient el **finançament públic de l'Escola**, amb l'opció d'incorporar subvencions de caire privat per a projectes puntuals. Amb tot, s'establirà

una **quota inicial simbòlica** per tal de donar carta de naturalesa al *pacte* que s'estableix per defecte entre escola i alumne, la primera com a part que promou l'aprenentatge, facilitant-ne els espais, els docents i els continguts; la segona com a part que es compromet a aprofitar tots aquests recursos. En aquest sentit, es realitzarà una **selecció de les sol·licituds segons el nivell de motivació**, que haurà de comprovar-se durant les experiències prèvies del Casalet i el Casal d'Estiu, i supervisar-se trimestralment durant el curs escolar.

PROPOSTA PEDAGÒGICA I ORGANIGRAMA

L'Escola vol oferir una **aproximació holística al flamenc**, en la qual sols una part del currículum proposat es comparable o paral·lel al de les escoles de música d'ensenyament reglat. Així, s'inclouen activitats i formats específics en consideració tant de la singularitat musical del flamenc, com de les edats dels destinataris i les particularitats socioculturals del context en què s'ubica el projecte. Igualment, les activitats de l'Escola mantindran sempre un **caire lúdic i creatiu**, per tal de promoure el compromís dels alumnes i estimular-ne la sensibilitat i les competències més enllà de la disciplina que requereix tot aprenentatge musical. Aquest ànim alternatiu o no reglat no impedirà que, en funció del seu abast i recorregut, l'Escola opti en el futur per un reconeixement oficial per part del Ministeri o del Departament corresponents.

A diferència del Casal, les activitats de l'Escola seran majoritàriament lectives, si bé es mantindrà en totes el caire lúdic. Les lectives constaran igualment de **Racones d'Especialitat** (cant, guitarra, ball, calaix) i tallers o **Racones multidisciplinaris**. Durant el procés d'inscripció, els infants **a partir de 8 anys** escolliran l'especialitat en funció de les seves habilitats o interessos; en el cas dels candidats que hagin pres part en el Casal, es mantindrà l'elecció feta o, si se sol·licita, se'n valorarà la reorientació.

En relació al flamenc, que en aquest projecte constitueix al mateix temps objecte i vehicle d'aprenentatge, és important tenir present dos aspectes fonamentals. D'una banda, es tracta d'una expressió musical i coreogràfica intrínsecament espontània i participativa, essent els formats tradicionals el «cuadro» (en l'àmbit professional) i el «corrillo» (en l'àmbit amateur), reunions intergeneracionals improvisades on la frontera entre intèrpret i oient es dissipa, permetent la lliure intervenció dels presents amb la sola condició de respectar els límits que imposa el compàs. Des d'aquesta òptica, el projecte pretén introduir precisament aquest mateix esperit obert, aquesta idiosincràsia, en les seves activitats lectives, de manera que els participants, al marge de les diferències de talents i d'edat, visquin la seva formació com una experiència col·lectiva enriquidora tant en el pla musical com en el pla afectiu i emocional. Dit d'una altra manera, entenem que el progrés individual ha d'anar íntimament lligat al desenvolupament d'experiències i projectes conjunts en què participin nens i nenes de diferents edats i facultats.

D'altra banda, l'extraordinari desenvolupament professional de l'art flamenc, tot i d'arrel popular, li ha propiciat un altíssim grau de sofisticació, fent de cada especialitat (guitarra, ball, cant ...) un món en si mateix. En aquest sentit, doncs, el present projecte entén indispensable que l'alumne se submergeixi amb un mínim de disciplina i profunditat en l'especialitat de la seva elecció. Ara bé, atès

que és freqüent trobar en àmbits de tradició flamenca persones amb talent en diferents disciplines, l'elecció d'especialitat no es considerarà per defecte definitiva, si no susceptible de ser canviada, sempre per expressa voluntat de l'alumne i amb el degut assessorament del professorat. En aquest sentit, el projecte contempla les següents variables:

- L'elecció de l'especialitat serà un procés gradual entre els 6 i els 8 anys, observat i tutelat per diferents professors durant la realització del Racó del Compàs.
- Es podrà canviar d'especialitat quan hi hagi raons objectives per a fer-ho, amb l'objectiu de mantenir la motivació i preservar el desenvolupament de múltiples aptituds.
- En casos excepcionals i objectivament justificats, es permetrà la concurrència d'alumnes de franges d'edat diferents en un mateix grup d'especialitat.

D'aquesta manera, els alumnes de la primera franja d'edat (6-7) no faran encara hores lectives d'especialitat, sinó que les seves tres úniques hores lectives setmanals (del Racó del Compàs exclusivament), serviran tant per fomentar i desenvolupar les seves facultats rítmiques, com perquè, sota l'observació del professorat, manifestin espontàniament la seva inclinació o vocació per una o altra especialitat. De la mateixa manera, si aquesta vocació o aptituds apareixen ja amb determinació en entrar a l'Escola, es contemplarà la seva incorporació a les classes d'especialitat de la següent franja d'edat.

Aquesta flexibilitat en l'elecció i desenvolupament de l'especialitat es podria estendre a totes les franges d'edat, sempre que hi hagi consens entre professorat i alumne.

Com a currículum general, s'abordarien les diverses àrees temàtiques i en els següents formats:

1. **RACÓ DEL COMPÀS.** Es tracta d'un taller conjunt dels alumnes de totes les especialitats, anàleg al proposat en el Casal d'Estiu, que ha de servir d'introducció i aprofundiment en les bases rítmiques del flamenc mitjançant exercicis, patrons i polirrítmies de palmes, així com l'acompanyament del ball, la guitarra o el cant amb les palmes o breus apunts d'anàlisi musical. Com a tal, equival a l'assignatura de Llenguatge Musical, matèria troncal dels currículums de l'ensenyament musical reglat. Com en el Casal, els encarregats d'aquest taller seran preferentment els professors de l'especialitat de ball, ja que és en aquest marc on les palmes han obtingut tradicionalment el seu major desenvolupament, o els de calaix, en tant que percussionistes (sovint també «palmeros»).
2. **RACONS D'ESPECIALITAT** (ball, cant, guitarra i calaix). Com s'ha dit, l'elecció d'especialitat es farà als vuit anys, essent revisable en el període fins als onze anys. En aquest espai lectiu es treballaran tant les formes i el repertori tradicional com els aspectes tècnics de cada disciplina, en un ambient lúdic i flexible que permeti incorporar els coneixements previs dels alumnes i desenvolupar-ne el seu talent. El temari de cada taller s'ajustarà tant a les franges d'edat com a les facultats individuals. Així, en l'especialitat de guitarra, i en tota aquella que el professorat ho consideri oportú, es podrà reservar setmanalment un espai d'atenció individualitzada (per exemple de 15

minuts) amb l'objectiu de focalitzar i atendre millor les necessitats particulars de cada alumne. Aquesta atenció individualitzada no implica necessàriament disposar de dues aules, sinó d'un espai prou gran per tal que s'hi pugui desenvolupar paral·lelament al treball en grup. L'objectiu es, en qualsevol cas, vetllar pel progrés efectiu de tots i cadascun dels alumnes, respectant-ne el ritme d'aprenentatge. Aquest format **col·lectiu però personalitzat** es posarà a prova durant el Casal d'Estiu.

En aquest mateix sentit, es reserven de dilluns a dimecres, a l'acabar les activitats lectives, **espais de 30 minuts destinats a tasques de Reforç i/o Tutoria**. Aquestes franges podran utilitzar-se bé com a prolongació dels Racons d'Especialitat o del Compàs, amb l'objectiu de **reforçar l'aprenentatge** en els casos particulars que es consideri necessari, bé com a **espai de reflexió** col·lectiva o entre professor / alumne (en cas, per exemple, de dificultats d'adaptació o problemes d'actitud), o simplement per al manteniment d'un **canal de comunicació directe entre professorat i famílies**. Amb tot, en la **franja 6-7**, no és contempla aquest espai com a reforç lectiu, sinó exclusivament com a **espai de tutoria**.

A banda dels Racons del Compàs i d'Especialitat, es contemplen les següents activitats lectives i no lectives:

3. **TALLERS MULTIDISCIPLINARIS: COMBO, TABLAO i RACÓ CREATIU**. En aquests formats (adequats a cada franja d'edat), els alumnes de les diferents vessants del flamenc es reuniran per sincronitzar el seu aprenentatge i formalitzar un repertori comú sobre la base dels quals s'elaboraran els espectacles o mostres de fi de curs. En aquest sentit, els continguts de les diferents especialitats estaran coordinats per tal que tots els aprenentatges conflueixin adequadament en aquests tallers. S'hi treballaran conjuntament aspectes com l'acompanyament al cant i al ball (per part de la guitarra o el calaix), el *cante 'atrás'* (cantar per acompanyar el ball), el ball coreografiat i el ball «improvisat» (de *corrillo*), entre d'altres. Amb tot, l'objectiu d'aquests espais col·lectius és **incentivar la creativitat dels infants i joves des del coneixement del repertori tradicional**, evitant perpetuar esquemes o coreografies a l'ús. En aquest sentit, es treballarà preferentment a partir de les idees musicals i coreogràfiques que sorgeixin dels propis alumnes.
4. **RACÓ DE CINEMA**. Com a activitat setmanal o quinzenal, es proposa la projecció comentada de pel·lícules de temàtica o rerefons flamenc (e.g. *Vengo i Latcho Drom* de Tony Gatlif, *Flamenco i Flamenco*, *Flamenco* de Carlos Saura, *Camarón* de Jaime Chávarri, *La Leyenda del Tiempo* d'Isaki Lacuesta, etc.) o documentals com ara l'esmentat *Rito y Geografía del Cante* (o les seves versions *del Baile y del Toque*) o d'altres com *Flamencos en los Archivos de RTVE* o *Puro y Jondo*. A través d'aquests audiovisuals es tractaran aspectes artístics, històrics i geogràfics, però també socioculturals, com ara el gènere, l'etnicitat o la condició social. Els visionats seran escollits deliberadament per treballar aquests temes, tot preparant les possibles preguntes o reflexions, procurant que els comentaris dels alumnes o el debat que en sorgeixi pugui ser reprès després en els espais lectius. Puntualment, aquesta activitat podrà ser oberta al públic (preferentment els parents) per promoure que el debat s'estengui a l'àmbit familiar fora de l'Escola.

5. **SORTIDES PROGRAMADES**, amb freqüència mensual o trimestral, a concerts de flamenc en tablaos, sales o festivals de l'àrea metropolitana. Caldrà la implicació de les institucions vinculades al projecte per a l'obtenció d'entrades o invitacions (ajuntaments, ICUB, Taller de Músics...). Així mateix, es mirarà de reservar sistemàticament una quota d'entrades en els espectacles que organitza el Centre Cívic del Besòs, particularment durant el festival *Infusión Flamenca*, que se celebra l'últim trimestre de l'any.
6. **CLASSES MAGISTRALS**. Per a aquestes sessions es comptarà amb la col·laboració d'artistes flamencs de renom residents a Barcelona o que es trobin de pas a la ciutat. Per això, es mantindrà un contacte regular amb els programadors perquè incloguin aquests esdeveniments a les seves agendes. En aquestes sessions, els artistes oferiran tant els seus coneixements com les seves experiències personals en el món professional. Així mateix, les classes magistrals serviran de reclam publicitari de l'escola i de la seva tasca pedagògica, del que se'n podran beneficiar també les entitats col·laboradores.

Així doncs, entre activitats lectives i complementàries, aquest és l'**organigrama general** de l'Escola:

	Dilluns		Dimarts		Dimecres			Dijous		Divendres		
	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15+	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15+	6-11	12-15+
17-18h	RC	RC	RE	RC	RE	RC	RC	CBO	TBO	TBO	ACTIV. COMPL.	ACTIV. COMPL.
18-19h	R/T	RE	RC	RE	RC	T	R/T	R/T	RCR	RCR		
19:30h		R/T		R/T								

Els dies lectius es distribueixen en **dues grans franges**, emulant la distribució en l'ensenyament primari i secundari: la infantil, **de 6 a 11 anys**, i la juvenil, **de 12 a 15+**. Els **dilluns** i els **dimecres** es realitzaran les activitats (hores lectives d'especialitat i comunes) corresponents a la primera gran franja d'edat; els **dimarts** i **dijous**, les de la segona. D'aquesta manera, cada alumne només caldrà que assisteixi un mínim de dues tardes a la setmana per a realitzar les seves hores lectives. Els **divendres** queden destinats a realitzar les **activitats complementàries**, l'assistència a les quals no podrà ser obligada.

El volum i tipologia de les hores lectives setmanals s'estableix en funció de les edats. Així, els més petits (**6-7**) realitzaran cada setmana **3 hores del Racó del Compàs**; els de **8-9** anys en faran **2,5 del Racó del Compàs i 1 d'Especialitat (3,5h en total)**; els de **10-11**, **1h tant del Racó del Compàs com d'Especialitat i 1,5h de Combo (3,5h en total)**. A la **franja juvenil** (12-15+) correspondrà únicament **1h del Racó del Compàs**, ja que es considera que s'incorporaran a l'Escola amb major competència en aquest sentit. En canvi, disposaran **d'1 d'Especialitat, així com 1h de Tablao i 1,5h de Racó Creatiu (4,5h setmanals), activitats comunes per a totes les especialitats**.

- **TABLAO**. Taller dedicat a la **interpretació del repertori tradicional** seguint els esquemes coreogràfics que es donen en aquests contextos professionals (el professorat d'aquest taller hi

haurà de tenir experiència). Amb tot, l'ànim del taller no és la professionalització, sinó l'adquisició d'unes competències musicals objectives que permetin encarar en òptimes condicions la faceta creativa, representada pel Racó Creatiu, que juntament amb el taller de Combo per a infants són les peces clau d'aquest projecte pedagògic.

- **RACÓ CREATIU.** Taller dedicat a **fomentar la creativitat intrínseca dels alumnes**, inspirada o no en els elements tradicionals. En aquest cas, la funció del professorat serà contribuir a articular les idees perquè puguin prendre forma concreta, susceptible de ser mostrada públicament.

El taller de Combo, destinat a la franja infantil, contempla de manera implícita aquestes dues facetes, és a dir, fomentar la recreació del repertori tradicional i desenvolupar l'esperit creatiu dels menors.

A més de totes aquestes activitats, qualsevol alumne, de qualsevol edat, podrà **assistir com a oient** a tota activitat lectiva diferent de les que li pertocuin i fora dels horaris de les seves pròpies. Es tracta de fer una tasca pedagògica permeable en la qual els participants puguin acompanyar-se els uns als altres en l'aprenentatge, amb independència de l'edat o la disciplina triada.

Així mateix, s'habilitaran **sales d'assaig permanentment disponibles** perquè els alumnes, de forma autònoma, puguin seguir practicant fora de les seves hores lectives o elaborar i assajar propostes musicals pròpies. En aquest mateix sentit, s'habilitarà un **espai per a l'enregistrament**, fornit de l'equipament tècnic necessari, perquè tant les propostes musicals oficials de l'escola com les espontànies de l'alumnat puguin formalitzar-se i divulgar-se en òptimes condicions. Es disposarà igualment de l'equip necessari per a enregistrar sistemàticament en format audiovisual totes les mostres i espectacles promoguts per l'escola.

Pel que fa a la presentació pública de la tasca i dels projectes duts a terme per l'Escola de Flamenc s'aprofitaran també marcs ja existents com el citat festival *Infusión Flamenca*, així com les *Pinzellades Flamenques* i *Flamsesions* (*jamsesions* de flamenc) que organitza el Centre Cívic del Besòs.

Finalment, en el marc de les especialitats, però també dels projectes creatius, es durà a terme una tasca d'acompanyament d'aquells alumnes que mostrin talent i bona actitud, tot facilitant-los, si ho desitgen, les connexions tant amb els ensenyaments reglats de grau mitjà i superior com amb el circuit artístic professional.

Tenint en compte la separació de les activitats per franges d'edat, la **distribució diària de les classes** serà la següent:

		Dilluns						
		6-7		8-9			10-11	
17-18h	RACÓ DEL COMPÀS	RACÓ DEL COMPÀS			G	B	C	Cx
18-19h	Tutoria	G	B	C	Cx	RACÓ DEL COMPÀS		
19:30h		Reforç / Tutoria						

Els dilluns són necessàries **6 aules i 6 professors/es** (1 per cada aula), preferentment de ball o calaix en els Racons del Compàs. Les hores lectives impartides sumen 11,5. Conjuntament amb les hores destinades al Reforç / Tutoria (1,5h) sumen un total de **14h de professorat**.

		Dimarts					
		12-13			14-15+		
17-18h	RACÓ DEL COMPÀS	G	B	C	Cx		
18-19h	G	B	C	Cx	RACÓ DEL COMPÀS		
19:30h		Reforç / Tutoria					

Els dimarts són necessàries **5 aules i 5 professors/es** (1 per cada aula), preferentment de ball (o calaix) en els Racons de Compàs. Les hores lectives impartides sumen 10. Conjuntament amb les 2,5h destinades al Reforç / Tutoria (0,5 de cada docent) són un total de **12,5h de professorat**.

		Dimecres		
		6-7	8-9	10-11
17-18h	RACÓ DEL COMPÀS	RACÓ DEL COMPÀS	COMBO	
18-19h	Tutoria	Reforç / Tutoria	Reforç / Tutoria	

Els dimecres són necessàries **3 aules i 4 professors/es**, 1 per als Racons de Compàs de 6-7 i 8-9 anys, i 2, preferentment de ball i guitarra, per al Combo de 10-11 anys. Les hores lectives impartides sumen 6 (1,5 x 4). Conjuntament amb les 2h destinades a Reforç i Tutoria (0,5 de cada docent) sumen un total de **8h de professorat**. Es contempla la possibilitat d'unir puntualment les tres franges en un sol grup, a fi de treballar, per exemple, projectes conjunts o mostres finals de trimestre o curs.

		Dijous	
		12-13	14-15+
17-18h	TABLAO	TABLAO	
18-19h	RACÓ CREATIU	RACÓ CREATIU	
19:30h			

Els dijous són necessàries **2 aules i 4 professors/es** (2 per cada aula), preferentment de ball i guitarra. En total sumen **10h de professorat**. Així mateix, es contempla la possibilitat d'unir les dues franges en un sol grup, a fi de treballar projectes conjunts o les mostres finals de trimestre o curs.

Divendres		
	6-11	12-15+
17-18h	ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES (racó del cinema, sortides, mostres, classes magistrals, assaig lliure)	ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES (racó del cinema, sortides, mostres, classes magistrals, assaig lliure)
18-19h		
19:30h		

Els divendres són necessàries **2 aules/auditoris grans i 2 professors/es** (1 per cada aula), equipades amb vídeo projector. Sumen un total de **5h de professorat**. En funció de l'activitat programada, es contempla la possibilitat d'unir puntualment tots els alumnes en un sol espai.

El nombre màxim d'**aulas necessàries simultàniament** és de **6** (dilluns) i d'**aulas grans, 3** (dimecres).

APROXIMACIÓ PRESSUPOSTÀRIA

Les hores setmanals de professorat sumen un total de 49,5.

D'altra banda, totes les franges lectives setmanals (dll 2,5 + dm 2,5 + dx 2 + dj 2,5 + dv 2,5 = 12h) han de ser cobertes amb la presència de 2 monitors. Per tant, cal sumar **24h de monitoratge**

Així mateix, cal sumar la presència permanent d'una persona encarregada de les tasques de **coordinació pedagògica i mediació escola-famílies-col·lectius veïnals**. La complexitat d'aquesta tasca fa necessari repartir-la en **dues persones (6h + 6h)**.

Es recomana que es fixi una retribució de **40€/h bruts tant per al professorat com per a la coordinació**. Per a la retribució del **monitoratge** es recomana la xifra de **25€/h bruts**.

Costos globals de personal/setmana:

Professorat: 49,5h x 40€ = **1980€**

Coordinació: 12h x 40€ = **480€**

Monitoratge: 24h x 25€ = **600€**

TOTAL: 3060€ bruts setmanals

Puntualment, com s'ha dit, les activitats comunes (multidisciplinàries) de diferents franges d'edat podran unir-se, sempre que el respectiu professorat ho consideri oportú (per exemple, per a la preparació final de les mostres). **Això no alterarà la ràtio de professorat/alumnes.**

EQUIP PROFESSIONAL

Quant a l'equip docent, es recomana comptar amb **dos professors de cada especialitat** perquè puguin fer-se càrrec respectivament de les dues grans franges d'edat (8-11 i 12-15+), així com facilitar la suplència en cas de baixa o absència puntual. D'altra banda, tenint en compte la preferència per professors/es de ball a l'hora d'impartir els Racons del Compàs, i la recomanació que la franja de 6-7 anys corri a càrrec de la mateixa persona, caldrà comptar amb **5 professors de ball**: 1 per als de 6-7, 2 per als de 8 fins a 11, i 2 més per als de 12 fins a 15. Eventualment, es pot contemplar la possibilitat de que aquests 4 últims (2 i 2) siguin els mateixos (per tant, que en calguin 3 en total).

A banda del personal contractat, caldrà disposar d'una borsa de treball a la qual recórrer en cas de baixes temporals o, si s'escau, per a la renovació del personal docent. En aquest cas, es contempla la possibilitat de comptar amb alumnes de grau superior en l'especialitat de flamenc de les diferents institucions que ofereixen aquest grau a Catalunya (Taller de Músics, ESMUC i Conservatori del Liceu); puntualment, es podrà comptar també amb la col·laboració d'alumnes de la franja d'edat superior de la pròpia Escola (14-15+), com a forma d'incentivar la seva implicació en el projecte pedagògic.

Per al bon funcionament de l'Escola des d'un punt de vista tècnic, logístic, pedagògic i humà es comptarà amb **dos coordinadors/mediadors** que seran presents (per separat) en totes les franges horàries d'activitat, participant, si s'escau, com a personal docent de la seva especialitat. Les tasques pròpies d'aquests coordinadors seran les següents:

- Organitzar el procés selectiu del professorat;
- Garantir la disponibilitat dels espais i de l'equip docent (gestionar incidències i substitucions);
- Coordinar pedagògicament els diferents tallers;
- **Mediar entre les famílies i l'escola.**
- Organitzar les activitats complementàries;

Es considera necessari també comptar amb la presència permanent de **dos monitors** que assumiran tasques de suport logístic tals com la recepció i comiat de l'alumnat, el control de l'assistència i el comportament o la continuïtat lectiva, així com tasques de secretaria, dinamització de les activitats complementàries i acompanyament en les sortides. En el cas que la docència de l'Escola es desenvolupi en centres diferents, es comptarà amb la presència mínima d'un monitor per centre.

En suma, l'equip professional necessari estarà format per 15 persones:

- **2 coordinadors/es;**
- **5 professors/es de ball flamenc;**
- **2 professors/es de guitarra flamenca;**
- **2 professors/es de cant flamenc;**
- **2 professor/a de calaix flamenc;**
- **2 monitors/es.**

Amb aquesta plantilla, formada per un mínim de 2 docents per especialitat o tasca, es vol garantir també que la docència i la coordinació es basin en la **cooperació** i el **consens**. Així mateix, es procurarà mantenir la **paritat de gènere** dins l'equip professional.

El procés de **selecció del personal docent** es basarà en la realització d'**entrevistes individuals** en les quals es valoraran la disponibilitat i predisposició dels candidats proposats o les candidatures recollides, i se'ls informarà de les característiques del projecte pedagògic. Així mateix, se sol·licitarà als candidats proposats la **presentació per escrit d'una proposta didàctica** corresponent a la seva especialitat. Aquest escrit, requisit indispensable per superar el procés selectiu, haurà de ser coherent amb les característiques de la disciplina i les franges d'edat particulars, però també en relació a les prioritats i objectius del projecte pedagògic general de l'Escola; a aquest efecte, s'oferirà prèviament als candidats una còpia d'aquest projecte pedagògic.

Un cop seleccionats els candidats, es realitzarà una reunió a fi d'articular les diferents propostes pedagògiques de manera que conflueixin tant en la consecució dels objectius educatius generals de l'Escola com en el repertori previst. L'objectiu és que els alumnes d'una mateixa franja, però de diferents especialitats, treballin cada trimestre un mateix conjunt de pals o temes, facilitant així l'organització dels projectes escènics i les mostres de final de trimestre i/o curs.

Aquest procés selectiu s'iniciarà abans de la realització del Casal d'Estiu, de manera que aquesta experiència serveixi per certificar la idoneïtat dels candidats a personal docent de l'Escola. Aquesta idoneïtat es determinarà en funció de la seva acollida per part de l'alumnat del Casal, així com de la valoració, per part dels coordinadors, de la feina feta.

DIFUSIÓ

Es desenvoluparà una **pàgina web o blog de l'Escola** que serveixi per a divulgar la proposta pedagògica i l'oferta lectiva, alhora que faciliti una plataforma on allotjar tant les propostes didàctiques de caràcter virtual com els enregistraments i cròniques de les mostres i espectacles propis. Així mateix, per a la divulgació i promoció tant del projecte pedagògic com dels seus fruits en les xarxes socials, s'obriran a nom de l'Escola els corresponents comptes a **xarxes socials** com Facebook, Twitter i Instagram.